ततोऽगस्त्यः कृपाविष्टः प्रासादयत तं भृगुं । शापान्तार्थं महाराज स च प्रादात् कृपान्वितः । ४८००
॥ भृगुरुवाच ॥ राजा युधिष्ठिरो नाम भविष्यति कुलोद्वहः । स त्वां मोचयिता शापादित्युक्त्वाऽन्तरधीयत ।
अगस्त्योऽपि महातेजा कृत्वा कार्य्यं शतक्रतोः । स्वमाश्रमपदं प्रायात् पूज्यमानो द्विजातिभिः ।
नहुषोऽपि त्वया राजंस्तस्माच्छापात् समुद्धृतः । जगाम ब्रह्मभवनं पश्यतस्ते जनाधिप ।
स तदा पातयित्वा तं नहुषं भूतले भृगुः । जगाम ब्रह्मभवनं ब्रह्मणे च न्यवेदयत् ।
ततः शक्रं समानाय्य देवानाह पितामहः । वरदानान्मम सुरा नहुषो राज्यमाप्तवान् । ४८०५
स चागस्त्येन क्रुद्धेन भ्रंशितो भूतलङ्गतः । न च शक्यं विना राज्ञा सुरा वर्त्तयितुं क्वचित् ।
तस्मादयं पुनः शक्रो देवराज्येऽभिषिच्यतां । एवं सम्भाषमाणन्तु देवाः पार्थ पितामहं ।
एवमस्त्विति संहृष्टाः प्रत्यूचुस्तं नराधिप । सोऽभिषिक्तो भगवता देवराज्ये च वासवः ।
ब्रह्मणा राजशार्दूल यथा पूर्व्वं व्यरोचत । एवमेतत् पुरावृत्तं नहुषस्य व्यतिक्रमात् ।
स च तैरेव संसिद्धो नहुषः कर्म्मभिः पुनः । तस्माद्दीपाः प्रदातव्याः सायं वै गृहमेधिभिः । ४८१०
दिव्यञ्चक्षुरवाप्नोति प्रेत्य दीपस्य दायकः । पूर्णचन्द्रप्रतीकाशा दीपदाश्च भवन्त्युत ।
यावदर्चिर्निमेषाणि ज्वलन्ते तावतीः समाः । रूपवान् बलवांश्चापि नरो भवति दीपदः ।
इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्व्वणि आनुशासनिके पर्व्वणि दानधर्म्मकथने नहुषोपाख्याने शततमोऽध्यायः ॥ १०० ॥
॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ ब्राह्मणस्वानि ये मन्दा हरन्ति पुरुषर्षभ । नृशंसकारिणो मूढाः क्व ते गच्छन्ति मानवाः ।
॥ भीष्म उवाच ॥ अत्राप्युदाहरन्तीममितिहासं पुरातनं । चाण्डालस्य च संवादं क्षत्रबन्धोश्च भारत ।
॥ राजन्य उवाच ॥ वृद्धरूपोऽसि चाण्डाल बालवच्च विचेष्टसे । श्वखराणां रजःसेवी कस्माद्दुर्द्विजसे गवां । ४८१५
साधुभिर्गर्हितं कर्म्म चाण्डालस्य विधीयते । कस्माद्गोरजसा ध्वस्तमपां कुण्डे निषिञ्चसि ।
॥ चाण्डाल उवाच ॥ ब्राह्मणस्य गवां राजन् ह्रियतीनां रजः पुरा । सोममुद्धंसयामास तं सोमं येऽपिबन् द्विजाः ।
दीक्षितश्च स राजाऽपि क्षिप्रं नरकमाविशत् । सह तैर्य्यज्ञकैः सर्व्वैर्ब्रह्मस्वमुपजीव्य तत् ।
येऽपि तत्रापिबन् क्षीरं घृतं दधि च मानवाः । ब्राह्मणाः सहराजन्याः सर्व्वे नरकमाविशन् ।
जघ्नुस्ताः पयसा पुत्त्रांस्तथा पौत्त्रान् विधुन्वतीः । पशूनवेक्षमाणाश्च साधुवृत्तेन दम्पती । ४८२०
अहं तत्रावसं राजन् ब्रह्मचारी जितेन्द्रियः । तासां मे रजसा ध्वस्तं भैक्ष्यमासीन्नराधिप ।
चाण्डालोऽहं ततो राजन् भुक्त्वा तदभवं नृप । ब्रह्मस्वहारी च नृपः सोऽप्रतिष्ठां गतिं ययौ ।
तस्माद्धरेन्न विप्रस्वं कदाचिदपि किञ्चन । ब्रह्मस्वं रजसा ध्वस्तं भुक्त्वा मां पश्य यादृशं ।
तस्मात् सोमोऽप्यविक्रेयः पुरुषेण विपश्चिता । विक्रयन्त्विह सोमस्य गर्हयन्ति मनीषिणः ।
ये चैनं क्रीणते तात ये च विक्रीणते जनाः । ते तु वैक्खतं प्राप्य रौरवं यान्ति सर्व्वशः । ४८२५
सोमन्तु रजसा ध्वस्तं विक्रीणन् विधिपूर्व्वकं । श्रोत्रियो वार्द्धुषीभूत्वा न चिरं न विनश्यति ।
नरकं क्षिप्तं प्राप्य स विष्ठामुपजीवति । श्वचर्य्यामभिमानञ्च सखिदारे च विप्लवं ।
तुलया धारयन् धर्म्ममभिमान्यतिरिच्यते । श्वानं वै पापिनं पश्य विवर्णं हरिणं कृशं ।